

شماره: ۵۱۲/مب

تاریخ: ۱۳۸۰/۵/۱۸

«بسمه تعالی»

جهت اطلاع کلیه مدیران عامل محترم بانکها و موسسات اعتباری غیربانکی ارسال گردید.

پیرو بخشنامه شماره نب/۱۴۰۰ مورخ ۱۳۶۹/۴/۲۶، نظر به اینکه عبارت "اصل مانده بدهی" در قراردادهای تسهیلات اعطایی در قالب عقود مشارکتی (مشارکت مدنی و مضاربه) واجد ابهاماتی بود، لذا در جهت حل مشکل مراتب از حضرت آیت‌اله رضوانی عضو محترم فقهای شورای نگهبان استفسار گردید که عین سوالات مطروحه و پاسخ ایشان بشرح زیر اعلام می‌گردد:

سوالات:

۱- در عقد مشارکت مدنی، متقاضی تسهیلات با بانک شریک می‌شود و فی‌المثل اقدام به ساخت بنا می‌نماید. در سررسید، مشارکت تحقق یافته و براساس قرارداد فی مابین، بانک بایستی حصة خود را به شریک بفروشد لکن شریک جهت خرید و تسویه حساب مراجعه نمی‌نماید.

سؤال این است که وجه التزام (جریمه دیرکرد) به حصة قابل فروش بانک (آورده + ارزش افزوده) تعلق می‌گیرد یا خیر؟ به عبارت دیگر پس از تحقق مشارکت، اصل بدهی شریک کدام است؟

۲- در عقد مضاربه عامل متعهد می‌گردد که در سررسید نسبت به تسویه عقد مذکور اقدام نماید که در اینصورت علاوه بر سرمایه درآمدی نیز عاید بانک می‌گردد. در صورت تحقق عقد مضاربه و تاخیر عامل در تسویه بدهی، اصل بدهی مشتری سرمایه اولیه مضاربه و سود حاصل از آن است یا خیر؟

پاسخ حضرت آیت‌اله رضوانی:

۱- گرچه عبارت اصل بدهی و مدت دیرکرد شامل حصة قابل فروش بانک از ساختمان مورد شرکت و ارزش افزوده نمی‌شود و فقط مبلغی را که در ذمه شریک قرار دارد شامل می‌شود لیکن بانک می‌تواند در ضمن عقد مشارکت مدنی و بهتر آنکه در ضمن عقد خارج و لازم دیگری با شریک خود شرط کند که مثلاً در صورت تاخیر از مدت معینی در اقدام بخريد حصة قابل فروش بانک و تسویه حساب طبق جدول معینی و خلاصه در صورت تخلف از شرط مذکور طبق فرمول مشخصی مبلغی را ببنانک بپردازد.

۲- در مضاربه چون وجهی که بانک به عامل می‌دهد از ملک سپرده‌گذار خارج نشده است و هنوز در ملکیت او است و درآمد حاصل از عمل بمضاربه هم در ملک سپرده‌گذار و عامل است هر یک بمقدار سهم معینی بر حسب عقد مضاربه

بنابراین عبارت اصل بدهی در مضاربه هم صحیح نیست ولی باز همانطور که در جواب سوال یک گفته شد بانک می‌تواند با عامل در عقد مضاربه و یا عقد خارج و لازم دیگری شرط کند.

باتوجه به پاسخ دریافت شده از سوی حضرت آیت‌اله رضوانی بشرح فوق خواهشمنداست مقرر فرمایند درجهت حل مشکل فوق‌الاشاره ، مراتب را در قراردادهای تنظیمی با مشتریان آن بانک/موسسه اعتباری مورد توجه قراردهند./م

مدیریت کل نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری

اداره مطالعات و مقررات بانکی

محمود مرتضوی

بهرام فیض زرین قلم

۳۸۱۶

۱۶۱۵-۱۶